Llatí II

Criteris d'avaluació

CE 1 Traduir i comprendre textos llatins de dificultat creixent i justificar-ne la traducció, amb la identificació i l'anàlisi dels aspectes bàsics de la llengua llatina i les seves unitats lingüístiques i amb la reflexió d'aquestes mitjançant la comparació amb les llengües d'ensenyament i amb altres llengües del repertori individual dels alumnes, per fer una lectura comprensiva, directa i eficaç i una interpretació raonada del contingut.
CA 1.1 Realitzar traduccions directes o inverses de textos o fragments de dificultat adequada i progressiva, amb correcció ortogràfica i expressiva, identificant i analitzant unitats lingüístiques regulars de la llengua i apreciant variants i coincidències amb altres llengües conegudes.
CA 1.2 Seleccionar el significat apropiat de paraules polisèmiques i justificar la decisió, tenint en compte la informació cotextual o contextual i utilitzant eines de suport al procés de traducció en diferents suports, com ara llistats de vocabulari, glossaris, diccionaris, mapes o atles, correctors ortogràfics, gramàtiques i llibres d'estil.
CA 1.3 Revisar i esmenar les pròpies traduccions i les dels companys i les companyes, realitzant propostes de millora i argumentant els canvis amb terminologia especialitzada a partir de la reflexió lingüística.
CA 1.4 Realitzar la lectura directa de textos llatins de dificultat adequada identificant les unitats lingüístiques més freqüents de la llengua llatina, comparant-les amb les de les llengües del repertori lingüístic propi i assimilant els aspectes morfològics, sintàctics i lèxics de llatí.
CA 1.5 Registrar els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua llatina, seleccionant les estratègies més adequades i eficaces per superar aquestes dificultats i consolidar el seu aprenentatge, realitzant activitats de planificació del propi aprenentatge, autoavaluació i coavaluació, com les proposades en el Portafolis Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent-los explícits i compartint-los.

CE 2 Distingir els formants llatins i explicar els canvis que s'hagin produït al llarg del temps, comparant-los amb els de les llengües d'ensenyament i altres llengües del repertori individual dels alumnes, per deduir el significat etimològic del lèxic conegut i els significats de lèxic nou o especialitzat.
CA 2.1 Deduir el significat etimològic d'un terme d'ús comú i inferir el significat de termes de nova aparició o procedents de lèxic especialitzat aplicant estratègies de reconeixement de formants llatins atesos els canvis fonètics, morfològics o semàntics que hagin tingut lloc.
CA 2.2 Explicar canvis fonètics, morfològics o semàntics de complexitat creixent que s'han produït tant des del llatí culte com des del llatí vulgar fins a les llengües d'ensenyament, servint-se quan sigui possible de la comparació amb altres llengües del repertori propi.
CA 2.3 Explicar la relació del llatí amb les llengües modernes, analitzant els elements lingüístics comuns d'origen llatí i utilitzant amb iniciativa estratègies i coneixements de les llengües i llenguatges que conformen el repertori propi.
CA 2.4 Identificar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la diversitat com a riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de criteris donats.

CE 3 Llegir, interpretar i comentar textos llatins de diferents gèneres i èpoques, amb l'assumpció del procés creatiu com a complex i inseparable del context històric, social i polític i de les seves influències artístiques, per identificar-ne la genealogia i l'aportació a la literatura europea.
CA 3.1 Interpretar i comentar textos i fragments literaris de diversa índole de complexitat creixent, aplicant estratègies d'anàlisis i reflexió que impliquin mobilitzar la pròpia experiència, comprendre el món i la condició humana i desenvolupar la sensibilitat estètica i l'hàbit lector.
CA 3.2 Analitzar i explicar els gèneres, temes, tòpics i valors ètics o estètics d'obres o fragments literaris llatins comparant-los amb obres o fragments literaris posteriors, des d'un enfocament intertextual.

CA 3.3 Identificar i definir paraules llatines que designen conceptes fonamentals per a l'estudi i comprensió de la civilització llatina i l'aprenentatge de la qual combina coneixements lèxics i culturals, com ara *imperium, natura*, *ciuis* o *pater familias*, en textos de diferents formats.
CA 3.4 Crear textos individuals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'hagi partit de la civilització i cultura llatines com a font d'inspiració.

CE 4 Analitzar les característiques de la civilització llatina en l'àmbit personal, religiós, social i polític, amb l'adquisició de coneixements sobre el món romà i amb la comparació crítica del present i del passat, per valorar les aportacions del món clàssic llatí al nostre entorn com a base d'una ciutadania democràtica i compromesa.
CA 4.1 Explicar els processos històrics i polítics, les institucions, les maneres de vida i els costums de la societat romana, comparant-los amb els de les societats actuals, valorant de manera crítica les adaptacions i canvis experimentats a la llum de l'evolució de les societats i els drets humans i afavorint el desenvolupament d'una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la memòria col·lectiva i els valors democràtics.
CA 4.2 Debatre sobre la importància, evolució, assimilació o qüestionament de diferents aspectes del llegat romà en la nostra societat, utilitzant estratègies retòriques i oratòries, mediant entre postures quan sigui necessari, seleccionant i contrastant informació i experiències veraces i mostrant interès, respecte i empatia per altres opinions i argumentacions.
CA 4.3 Elaborar treballs de recerca en diferents suports sobre aspectes del llegat de la civilització llatina en l'àmbit personal, religiós i sociopolític localitzant, seleccionant, contrastant i reelaborant informació procedent de diferents fonts, calibrant la seva fiabilitat i pertinència i respectant els principis de rigor i propietat intel·lectual.

CE 5 Valorar críticament el patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural heretat de la civilització llatina, a partir de l'interès per la seva sostenibilitat i el reconeixement com a producte de la creació humana i com a testimoniatge de la història, per explicar el llegat material i immaterial llatí com a transmissor de coneixement i font d'inspiració de creacions modernes i contemporànies.
CA 5.1 Identificar i explicar el llegat material i immaterial de la civilització llatina com a font d'inspiració, analitzant produccions culturals i artístiques posteriors.
CA 5.2 Investigar el patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural heretat de la civilització llatina, actuant de manera adequada, empàtica i respectuosa i interessant-se pels processos de construcció, preservació, conservació i restauració i per aquelles actituds cíviques que asseguren la seva sostenibilitat.
CA 5.3 Explorar les petjades de la romanització i el llegat romà a l'entorn dels alumnes aplicant els coneixements adquirits i reflexionant sobre les implicacions dels seus diferents usos, donant exemples de la pervivència de l'Antiguitat clàssica en la seva vida quotidiana i presentar els resultats a través de diferents suports.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. EL TEXT: COMPRENSIÓ I TRADUCCIÓ
Unitats lingüístiques de la llengua llatina
- Concepte de llengua flexiva: flexió nominal i pronominal (sistema casual i declinacions) i flexió verbal (el sistema de conjugacions).
- Sintaxi oracional: funcions i sintaxi dels casos.
- Estructures oracionals. La concordança i l'ordre de paraules en oracions simples i oracions compostes.
- Formes nominals del verb.
La traducció: tècniques, processos i eines
- L'anàlisi morfosintàctica com a eina de traducció.
- Estratègies de traducció: formulació d'expectatives a partir de l'entorn textual (títol, obra, etc.) i del propi text (camps temàtics, famílies de paraules, etc.), com també a partir del context; coneixement del tema; descripció de l'estructura i gènere; peculiaritats lingüístiques dels textos traduïts (discurs directe/indirecte, ús de temps verbals, gèneres verbals, pregunta retòrica, etc.); errors freqüents de traducció i tècniques per evitar-los (comprovar si la traducció està completa, control d'acord amb criteris donats, delimitació de construccions sintàctiques, etc.).
- Eines de traducció: glossaris, diccionaris, atles o correctors ortogràfics en suport analògic o digital, etc.
- Lectura comparada de diferents traduccions i comentari de textos bilingües a partir de terminologia metalingüística.
- Recursos estilístics freqüents i la seva relació amb el contingut del text.
- Estratègies de retroversió de textos breus.
- La traducció com a instrument que afavoreix el raonament lògic, la constància, la memòria, la resolució de problemes i la capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge i actitud positiva de superació.
- Estratègies i eines, analògiques i digitals, individuals i cooperatives, per a l'autoavaluació, la coavaluació i l'autocorrecció.

B. PLURILINGÜISME
- Influència del llatí en l'evolució de les llengües d'ensenyament i de la resta de llengües que conformen el repertori lingüístic individual dels alumnes.
- Regles fonètiques en l'evolució del llatí a les llengües d'ensenyament.
- Lèxic: lexemes, sufixos i prefixos d'origen llatí presents en el lèxic d'ús comú i en l'específic de les ciències i la tècnica; significat i definició de paraules d'ús comú en les llengües d'ensenyament a partir dels seus ètims d'origen llatí; expressions llatines integrades en les llengües modernes i el seu ús en diferents tipus de textos (literaris, periodístics, publicitaris, etc.).
- Interès per conèixer el significat etimològic de les paraules i la importància de l'ús adequat del vocabulari com a instrument bàsic en la comunicació.
- El llatí com a instrument que permet el coneixement millor de les llengües d'estudi i l'acostament més fàcil a altres llengües modernes, romàniques i no romàniques.
- Respecte per totes les llengües i acceptació de les diferències culturals dels seus parlants.
- Eines analògiques i digitals per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de llatí.

C. EDUCACIÓ LITERÀRIA
- Els gèneres literaris i els seus principals autors com a eines de transmissió del món clàssic al llarg de la història.
- Tècniques per al comentari i anàlisi lingüística i literària dels textos literaris llatins: tema, resum, característiques del gènere, tòpics literaris, *realia*, etc.
- Influència de la literatura llatina en la producció cultural europea: la *imitatio*, *aemulatio, interpretatio* i *allusio*. Analogies i diferències.
- Reconeixement de la qualitat literària d'un text.
- Interès cap a la literatura com a font de plaer i de coneixement del món.
- Respecte per la propietat intel·lectual i drets d'autor sobre les fonts consultades i continguts utilitzats: eines per al tractament de dades bibliogràfiques i recursos per evitar el plagi.

D. L'ANTIGA ROMA
- Geografia del procés d'expansió de Roma des del seu naixement fins a la desaparició de l'Imperi romà: Hispània i les Illes Balears.
- Topografia de l'antiga Roma, nom i funció dels llocs centrals de la ciutat: Fòrum Romà, basíliques, Colosseu, Circ Màxim, Cloaca Màxima, Cúria, etc.
- Història de l'antiga Roma: etapes de la història de Roma (monarquia, república, imperi).
- Fites de la història del món romà des del segle VIII a. de C. fins a la caiguda de l'Imperi romà.
- Llegendes i episodis fonamentals de la història de Roma.
- Principals personatges històrics i llegendaris de la història de Roma i la seva importància a Europa.
- Història i organització política i social de Roma com a part essencial de la història i cultura de la societat actual: principals institucions polítiques d'època monàrquica i republicana. El *cursus honorum*.
- Institucions, creences i formes de vida de la civilització romana des de la perspectiva sociocultural actual: el paper de la dona, l'educació, l'esclavitud, l'urbanisme (principals edificis públics i privats).
- Influències de la cultura grega en la civilització romana: *Graecia capta ferum victorem cepit*. La religió romana, influències de la mitologia grega.
- L'aportació de Roma a la cultura i al pensament de la societat occidental.
- Relació de Roma amb cultures estrangeres: Etrúria, Grècia, Egipte, cristianisme, etc.
- La mar Mediterrània com a cruïlla de cultures ahir i avui.

E. LLEGAT I PATRIMONI
- Principals llocs arqueològics, museus o festivals relacionats amb l'Antiguitat clàssica, especialment els de les Illes Balears.
- Conceptes de llegat, herència i patrimoni.
- La transmissió textual llatina com a patrimoni cultural i font de coneixement a través de diferents cultures i èpoques. Suports d'escriptura: tipus i preservació.
- La mitologia clàssica en manifestacions literàries i artístiques.
- La romanització d'Hispània i les petjades de la seva pervivència. La romanització de les Illes Balears.
- Obres públiques i urbanisme: construcció, conservació, preservació i restauració.
- El dret romà i la seva importància en el sistema jurídic actual.
- Les institucions polítiques romanes i la seva influència i pervivència en el sistema polític actual.

- La importància del discurs públic per a la vida política i social.
- Tècniques bàsiques de debat i d'exposició oral. Oratòria i Retòrica romanes.
- Principals obres artístiques de l'Antiguitat romana.